

Restanten van de V-1 baan bij villa de Schapenkamp, 1945

Vogelenzang en de V1

Piet van der Ham

Vanaf juni 1944 hebben de Duitsers tot dan toe onbekende wapens ingezet om de oorlog alsnog in hun voordeel te beslissen. In Vogelenzang was ook een lanceerinrichting.

De Duitsers noemden dat vergeldingswapens (Vergeltungswaffen). Het waren voorlopers van de latere geleide projectielen en bedoeld tegen de oprukkende geallieerden in West-Europa. Bovendien wilden de Duitsers in Engeland paniek zaaien en het centrum van Londen ontwrichten. Kortweg waren er twee typen: de V1 en de V2. De V1 was een vliegende bom: een onbemand straalvliegtuigje met een grote springlading. De V1 kende een vaste startbaan (stelling) die bestond uit een betonnen onderbouw en een stalen hellingbaan. De V2 was een 14 meter lange raket die met een transportwagen rechtop werd gezet en vrijstaand vanaf een weg gelanceerd kon worden. In Nederland zijn beide projectielen afgeschoten.

Vindplaatsen in de gemeente Bloemendaal

Op vijf plaatsen zijn na de oorlog in Vogelenzang en Aerdenhout overblijfselen aangetroffen van stellingen voor V1's. Het is zeker dat er V1's zijn afgeschoten vanaf de stelling bij villa De Schapenkamp aan de Bekslaan. Over het gebruik van de stelling bij het Huis te Vogelenzang bestaat onduidelijkheid. De meeste Vogelenzangers die de oorlog ter plekke bewust hebben meegemaakt, denken dat de stelling niet operationeel is geweest. Er zijn wel veel betonresten aangetroffen.

De overige vindplaatsen in Leyduin, Woestduin en het Naaldenveld, betreffen een onderbouw van beton (bij Leyduin ook de stelplaat). Die waren bedoeld om bij vernietiging van de operationele stelling in een paar dagen een reservestelling te kunnen opbouwen. Ook is het mogelijk dat de Duitsers de betonnen onderbouw gebruikten als schijnstelling om daarmee de suggestie te wekken van hun grote offensieve kracht richting Engeland.

Korte afschietperiode in Vogelenzang

Het afschieten van de V1's in Vogelenzang is beperkt gebleven tot de periode tussen 22 en 29 maart 1945, tevens de laatste week van de V1 en de V2 in Nederland. Op 30 maart 1945 gaf men met het codewoord Lutzow het sein om de lanceringen te stoppen. Daarbij speelde een belangrijke rol dat de aanvoer van de V1 en V2 vanuit Duitsland naar Nederland stagneerde. Door de korte afschietperiode is de materiële schade door afzwaaiers van de V1 in Vogelenzang relatief beperkt gebleven. Alleen de rooms-katholieke kerk heeft geleden. Wel moest een groot deel van de bevolking van Vogelenzang – om veiligheidsredenen - per 20 februari 1945 evacueren. De V1-geschiedenis kreeg nog een bittere nasmaak nadat vier Hillegomse jongens na de oorlog probeerden een deel van een projectiel in Vogelenzang te verslepen en dit met de dood moesten bekopen.

Geen V2 maar V1

In Bloemendaal maar ook landelijk, is de geschiedenis van de V1 in Vogelenzang lang onbekend gebleven. Ook werd in woord en geschrift vaak gesproken over de V2 in plaats van de V1. Uit een aantal publicaties is wel duidelijk dat dit een historisch misverstand is.

V-1 model, museum Peenemünde

V-2 model, museum Peenemünde